

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 225/07-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti A. M., K., V. S., K., Ľ. N., K., a D. G., B., zastúpených advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. M., V. S., Ľ. N. a D. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. Okresný súd Košice - okolie je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia A. M., V. S., Ľ. N. a D. G. na účet ich advokátky JUDr. D. S., K., v sume 19 364 Sk (slovom devätnásťtisícristošesťdesiatštyri slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti A. M., V. S., Ľ. N. a D. G. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 225/07-7 z 21. augusta 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. M., V. S., Ľ. N. a D. G. (ďalej len „sťažovatelia“) pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 139/03-30 zo 7. apríla 2004.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„O porušení základného práva sťažovateľov na prejednanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného im čl. 48 ods. 1 Ústavy SR ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného im čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd už ústavný súd dva razy vyslovil, že ich práva boli dva razy porušené a to jednak nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 67/01 a jednak nálezom sp. zn. IV. ÚS 139/03-30 a to vzhľadom na nečinnosť súdu v období od roku 1993 do r. 1994, čo vzhľadom na v tom čase 11 rokov trvajúce súdne konanie, už bola neprimeraná doba konania.

Pretože napriek poslednému nálezu ústavného súdu IV. ÚS 139/03-30 zo dňa 7. apríla 2004, ktorým bolo okrem iného prikázané súdu v uvedenom konaní konať bez zbytočných prietahov, čo sa ale nestalo, pretože súdne konanie ešte ani teraz po 14 rokoch od jeho začatia nie je právoplatne skončené, pre vážne pochybenia súdu, ktoré musel naprávať odvolací Krajský súd v Košiciach, sťažovatelia zastávajú názor, že postupom súdu, ktorý nie je v súlade ani s ust. § 6 a § 100 O. s. p. bolo a je naďalej porušované ich základné právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zaručené im čl. 48 ods. 1 Ústavy SR ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené im čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ak ani po dobu viac ako 3 rokov od právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu nie je ich vec uzavretá konečným rozhodnutím súdu.“

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 porušil ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť im primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk pre každého z nich, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom sp. zn. 1 Spr.V 463/2007 z 28. septembra 2007 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom uviedol:

„(...) po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, ako aj so spisovým materiálom Vám oznamujem nasledovné:

- *dňa 14. 6. 2004 bol vyhlásený rozsudok KS,*
- *dňa 27. 7. 2004 doručovanie rozsudku účastníkom konania.*
- *závady, urgencie – pošta 7. 10. 2004.*
- *dňa 2. 12. 2004 – rozsudok bol zaslaný na kataster.*
- *dňa 19. 4. 2005 – výzva na doloženie vyčíslenia trov právneho zástupcu.*
- *dňa 26. 5. 2005 – doručené vyčíslenie.*
- *dňa 14. 6. 2005 – vypracované uznesenie o trovách.*
- *dňa 27. 6. 2005 – odvolanie odporcov.*
- *dňa 30. 6. 2005 – vyjadrenia účastníkov.*

- *dňa 12. 7. 2005 spis predložený na Krajský súd Košice*
- *dňa 2. 2. 2006 – uznesenie KS Košice doručené tunajšiemu súdu.*
- *dňa 16. 2. 2006 – zomrela odporkyňa 1)*
- *dňa 19. 9. 2006 – spis vrátený KS*

Spis pripojený k spisu 8 C 948/99, vrátený v apríli 2007.

Dňa 11. 9. 2007 – vypracované uznesenie o trovách.

Dňa 20. 9. 2007 – expedované.

Z uvedeného vyplýva, že vo veci sa plynule koná. “

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 28. septembra 2007 a právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní zo 4. októbra 2007 oznámili, že netrujú na ústnom prerokovaní veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v konaní okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 15 C 45/93 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je vyrovnanie dedičských podielov k poľnohospodárskej pôde, ktoré v súčasnosti prebieha už len o trovách konania. Ústavný súd konštatuje, že tieto spory nie sú právne zložité, existuje k nim stabilizovaná judikatúra a metodika postupu všeobecných súdov.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobeniu zbytočných priet'ahov zo strany s'ťažovateľov.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľov, bol postup okresného súdu. Ústavný sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci nielen z hľadiska s'ťažovateľmi namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Ústavný súd konštatuje, že vo veci s'ťažovateľov sa koná na všeobecnom súde od 29. júna 1993 a konanie nie je právoplatne skončené v časti o trovách. Ústavný súd pripomína, že v období od 7. apríla 2004 (nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 139/03-30) okresný súd konal už s vedomím, že v predchádzajúcom konaní porušil základné právo s'ťažovateľov na konanie bez zbytočných priet'ahov. Rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 15 C 45/93 sa stalo právoplatným v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 12 CoD 36/04 3. augusta 2004, a to v merite veci (vyrovnaní vlastníckych podielov); od toho času okresný súd koná len o trovách konania.

Ústavný súd zistil, že v tomto súdnom konaní po vydaní nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 139/03-30 zo 7. apríla 2004 došlo k nečinnosti okresného súdu, ktorá bola zistená od 2. februára 2006, keď bol spis vrátený okresnému súdu, do 11. septembra 2007, keď bolo vydané uznesenie o trovách konania, v trvaní 19 mesiacov. Ústavný súd

konštatuje, že je ústavne neprijateľné, aby okresný súd ďalšie 3 roky pojednával o trovách konania. V postupe okresného súdu v tejto časti ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 45/93 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume po 50 000 Sk pre každého z nich, pričom poukázali najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom, ako aj „... z dôvodu, že ich vec nebola súdom ani za 14 rokov rozhodnutá konečným právoplatným rozhodnutím ohľadne trov konania a preto ich právna neistota koľko vlastne budú povinný na trovách konania druhej strane sporu trvá neúnosne dlho“.

Ústavný súd poukazuje na rozhodnutie o podstate sporu, ktorým bola nastolená právna istota sťažovateľov v merite veci. I keď v súčasnosti prebieha konanie o trovách konania, v merite už došlo k nastoleniu právnej istoty a finančné zadosťučinenie poskytnuté sťažovateľom rozhodnutím ústavného súdu č. k. IV. ÚS 139/03-30 je postačujúce na dovŕšenie ochrany ich základných práv a slobôd.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľov si v sťažnosti z 25. júla 2007 uplatnila trovy konania v sume 21 620 Sk, ktoré bližšie špecifikovala.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume 19 364 Sk z dôvodu trov ich právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby u štyroch sťažovateľov (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) v sume 2 970 Sk x 8 mínus 20 % podľa § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (advokátka zastupuje štyroch sťažovateľov). Ďalej ústavný súd podľa citovanej vyhlášky priznal právnej zástupkyňi sťažovateľov dvakrát náhradu režijného paušálu po 178 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2007